

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 36 gr. W tekście 1 mm w 4 szpalcie (szer. szp. 68 mm) 2.— Zł. Drobne za słowo 24 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej 3 słowa) 40 gr.

Rok III.

Nr. 6.

Kraków, czwartek 9 stycznia 1941 r.

Nadesłane, a nie zamówione przez Redakcję reklamy będą zwracane autorom jedynie wówczas, gdy dołączono zostaną znaczki pocztowe na opłacenie przesyłki zwrotnej. Prenumerata miesięczna 4.50 Zł., z odnośnikiem do domu 5 Zł. Na prowincji dopłata porta. Konto czekowe: Warszawa 658.

Nowy zamach na jednostki floty francuskiej.

Wichy, 8 stycznia. Ministerstwo marynarki komunikuje, że francuska łódź podwodna „Sfax” oraz parowiec-cysterna marynarki „Rhône” zatopiony w dniu 19 grudnia wśród silnych eksplozji w czasie, kiedy płynęły z Casablanki do Dakaru.

Komunikat dodaje, że statki te zostały storpedowane przez pewną łódź podwodną nieznanej narodowości. Zginęło 64 ludzi załogi łodzi podwodnej „Sfax” oraz 10 ludzi z załogi „Rhône”.

W Vichy panuje powszechne przekonanie, że te jednostki francuskie zostały zatopione przez angielską łódź podwodną.

Obie jednostki płynęły z Casablanki do

Dakaru i zatopiony w odległości około 60 mil od Kap Juby. Co do przynależności państwowej łodzi podwodnej, która prawdopodobnie storpedowała oba te statki, niema dotychczas żadnych bliższych danych.

Łódź podwodna „Sfax”, wyporności 1.500 ton, należała do tego typu francuskich łodzi podwodnych, które, dzięki wielkiemu

promieniowaniu działania, zdolne były do odbywania podróży oceanicznych. „Sfax” należała do tej samej serii, co francuska łódź podwodna „Beveziers”, która w swoim czasie storpedowała i ciężko uszkodziła koło Dakaru brytyjski statek linowy „Resolution”. Z pośród załogi „Sfax” zatopiono 64 członków, wśród nich kapitan. Czterech ludzi załogi udało się uratować.

Parowiec-cysterna „Rhône” miał wyporność 3.000 ton. 16 członków załogi tego parowca zaginęło, pozostałych 54 udało się uratować.

Życzenia Ojca świętego z okazji Nowego Roku.

Rzym, 8 stycznia. Dorocznym zwyczajem z okazji święta Trzech Króli papież Pius XII przyjął w niedzielę przedstawicieli arystokracji i szlachty rzymskiej. W przemówieniu papież zaapelował do przybyłych o przykładanie się właśnie w obecnym okresie szczególnie gorliwie do dzieła chrześcijańskiej miłości bliźniego, poczem oświadczył dosłownie:

„Co stanie się w niedawno rozpoczętym roku, wiadomo tylko jednemu Bogu, który w Swej mądrości i dobroci kieruje drogi swojego Kościoła i rodzaju ludzkiego ku tym celom, które pozwolą zajaśnieć Jego miłosierdziu i Jego sprawiedliwości. Nasze dążenia, nasze modlitwy i nasze pragnienia poświęcone są sprawiedliwemu i trwałemu pokojowi oraz porządkowi świata, zabezpieczającemu pokój, dającemu radość wszystkim narodom i ludom, pokój który powróci uśmiech na wszystkich obliczach, a we wszystkich sercach wzbudzi hymn pochwały i dziękczynienia wobec tego Boga, którego wyznajemy”.

W końcu papież udzielił wszystkim obecnym błogosławieństwa.

TASS dementuje.

Moskwa, 8 stycznia. Doniesienia zagranicznych dzienników, że poseł Z. S. R. R. w Rumunii Lawrentjew miał być odwołany, zostały zdementowane przez sowiecko-rosyjską agencję TASS. Agencja ta oświadcza, że doniesienia tego rodzaju są „pozbawione wszelkich podstaw”.

Należy przytem zauważyć, że szerzenie tego rodzaju pogłoszek ma na celu zaburzenie stosunków niemiecko-rosyjskich, gdyż jako umotywowanie rzekomego odwołania posła podawano, że Rosja sowiecka zrywa stosunki dyplomatyczne z krajem, w którym znajdują się obce wojska. Dementi TASS'a odkrywa w całości te manewry.

„Sunday Times” o wizycie Hopkinsa w Anglii.

(SS) Berlin, 8 stycznia. W związku z wizytą w Londynie posła prezydenta Roosevelta — Hopkinsa zamieszcza „Sunday Times” artykuł powitalny, przytem wyraża się, iż Hopkins będzie miał możność na miejscu zdać sobie sprawę z ciężkiego egzaminu, jaki zdała Anglia.

„Coventry, Birmingham, Bristol, Sheffield i Manchester — pisze dziennik dosłownie — stanowią będą naczynia dowody, nie będzie on jednak musiał udawać się daleko, wystarczy bowiem spacer koło City”.

Ostry protest japoński z powodu incydentu na Bermudach.

(=) Tokio, 8 stycznia. Jak donosi agencja Domei, minister spraw zagranicznych Matsuoka zwrócił się do ambasadora brytyjskiego Craigie z prośbą o przybycie do ministerstwa spraw zagranicznych w sprawie incydentu na wyspach Bermudach.

Jak wiadomo, władze brytyjskie na Bermudach w dniu 23 grudnia potraktowały niezgodnie z prawem dziewięciu Japończyków, udających się do Lizbony. Minister spraw zagranicznych Japonii w przebiegu ostatniej rozmowy założył wobec ambasadora brytyjskiego jaknajostrejszy protest, przytem jak komunikują urzędowo, podkreślił, że „kroki zastosowane przez władze brytyjskie stanowią nadużycie prawa wojennego i akt nielegalny, naruszający dotkliwie prawa obywateli Japonii, będącego krajem neutralnym”.

Minister spraw zagranicznych zażądał natychmiastowego poljencia przez rząd brytyjski Kraków, mających na celu zażalenie z powodu tego incydentu i załagodzenie sprawy.

B. gen. de Gaulle zamierzał wywołać wojnę domową we Francji.

(=) Genewa, 8 stycznia. Na łamach „Action Francaise” z dnia 5 stycznia publikuje Charles Mauras list pewnego wysokiego oficera francuskiego, który bezpośrednio po zawieszeniu broni przebywał w Anglii i spędził tam kilka miesięcy, śledząc bacz-

nie wszelkie pociągnięcia exsgerantia de Gaulle’a.

W liście tym stwierdził ów francuski oficer, że de Gaulle jest osrodkiem pewnej kliki, składającej się z b. dziennikarzy żydowsko-francuskich. Przedsięwzięcie b.

Brytyjskie samoloty nie zaatakowały niemieckiego okrętu.

Berlin, 8 stycznia. W oficjalnej publikacji z ubiegłej niedzieli twierdzi brytyjskie ministerstwo lotnictwa, jakoby samoloty brytyjskiej służby obrony wybrzeża miały o zmierzchu poprzedniego dnia zaatakować w porcie Brest niemiecki kontrtorpedowiec trzema celnymi pociskami.

D. N. B. dowiaduje się, że żaden niemiecki krążownik nie ucierpiał nawet w najmniejszym stopniu.

Ludność stolicy Anglii przeżywa od miesięcy, skutkiem nieprzerwanych ataków niemieckich samolotów bombowych ciężkie dnie i noce. Rozmaite dzielnice Londynu mają dzisiaj zupełnie odmienny wygląd. W niektórych z nich znajdują się jeszcze tylko ruiny, gruzy i popiół. Zdjęcie nasze na lewo przedstawia dom, który został niemal zupełnie zniszczony jednym trafieniem bomby. Szczególnie interesującym jest zdjęcie po prawej stronie, dokonane w londyńskiej kolei podziemnej, w której zebrał się tłum, szukający schronienia przed niemieckimi atakami bombowymi. Mężczyźni, kobiety i dzieci tłoczą się w tunelowych chodnikach kolei podziemnej i wyczekują chwili, kiedy będą mogli udać się do swych zajęć. Grupa artystów widać, jak to widzimy na zdjęciu, poprawia nastroj wśród tłumów.

Admirał Nakamura o stanowisku Ameryki

(—) Tokio, 8 stycznia. Admirał Nakamura, omawiając sytuację wojkową na oceanie Spokojnym na łamach dziennika „Hochi Shimbun” stwierdza, że Ameryka zdaje się nie doceniać sił Japonii, sądząc, że będzie mogła powalić Japonię przy pomocy nacisku gospodarczego.

Ameryka zdaje się więc sądzić, że będzie mogła igrać dowolnie z Japonią. Japonia nie może jednak cofnąć się ani o krok wstecz, ponieważ nowe uporządkowanie Dalekiego Wschodu stanowi dla niej kwestię życia lub śmierci.

Z tego powodu Japonia dobrze uczy się, jeżeli przygotowuje się na atak Ameryki, ponieważ tylko wówczas uda się może wyjść z opresji. Jeżeli natomiast Japonia będzie usiłowała usunąć się z pod nacisku Ameryki, to będzie coraz bardziej rozszerzała zakres swojego imperialnego rozwoju, a wówczas starcie będzie nieuniknione.

Stanowisko Japonii wobec systemu „certyfikatów morskich”

(—) Tokio, 8 stycznia. Jak ogłosił rzecznicznik biura informacyjnego gabinetu japońskiego, Japonia uznaje brytyjski system certyfikatów morskich dla całej żeglugi neutralnej za niezgodny z prawem, ponieważ stanowi on ukrócenie praw państw neutralnych.

Protest japoński w sprawie parowca „Kwantu Maru”, zatrzymanego przymusowo w porcie Durban i zmuszonego do wyładowania większej części swego ładunku, mimo, że nie chodziło tu o kontrabandę, jest podtrzymywany w dalszym ciągu i stanowi przedmiot dalszych rokowań.

W związku z incydentem siedmiu Japończyków na Bermudach, rzecznicznik japoński stwierdził, że ze strony japońskiej podjęto w tej sprawie kroki u ambasadora angielskiego w Tokio. Pamięta tu pogląd, że Anglicy działali wbrew prawu międzynarodowemu.

Zatopiono dwie angielskie łodzie patrolowe.

(—) San Sebastian, 8 stycznia. Agencja Reutersa podaje do wiadomości komunikat admiralisty brytyjskiej o zatopieniu łodzi patrolowych „Keenymoe” i „Hartvestgleaner”.

Obidwa ofiary zostały o wypadku powiadomione.

Zatopienie 3 parowców towarowych.

(—) Nowy Jork, 8 stycznia. Członkowie załogi holenderskiego parowca towarowego „Bodegraven”, który w poniedziałek przybył z Liverpoolu do portu w Bostonie, oświadczyli, że z ich konwoju 3 towarowe parowce zostały zatopione, a to po odplynięciu do Anglii eskortujących je angielskich kontronpedowców. Nazwy zatopionych okrętów nie są znane.

Zaginięcie brytyjskiego parowca „Nellore”.

(—) Szanghaj, 8 stycznia. Brytyjski parowiec „Nellore” pojemności 6.942 ton, który wypłynął z Rabaul w dniu 31 grudnia i oczekiwał w Manili, według doniesienia z Manili zaginął od chwili wypłynięcia z Rabaul. Towarzystwo armatorów obawia się, że parowiec ten padł ofiarą niemieckiego krążownika pomocniczego, operującego na morzu południowym.

O działalności niemieckiego krążownika pomocniczego wspomina również doniesienie z Melbourne, przynoszące wiadomości o zaginięciu 67 Europejczyków, znajdujących się prawdopodobnie w niewoli na pokładzie niemieckiego krążownika pomocniczego. Komunikat uszczegółowi nie wspomina jednak, o jest zniszczeniem, na jakich parowcach i jakimi siłami służby w charakterze załogi.

Tragiczna śmierć ang. rekordzistki lotniczej.

Sztokholm, 8 stycznia. Znamy angielską lotniczkę Amy Johnson padła ofiarą obecnej wojny lotniczej. Była ona — jak to donosi agencja Reutersa — zatrudniona w lotnictwie angielskim, jako pilotka pomocnicza, a jej zadanie polegało na doprowadzaniu nowych samolotów z fabryk na lotniska.

Podczas ostatniego przelotu znalazła się ona nad morzem u ujścia Tamizy, gdzie jej samolot spadł w morze. Obserwatorzy tego wypadku twierdzą, że pilotka wyszła z samolotu przy użyciu spadochronu, jednak wysłane na morze natychmiast łódzie ratunkowe nie odnalazły zaginionej, która wobec tego została uznana za zaginioną.

Amy Johnson liczyła 32 lat, a sławę swoją zdobyła w r. 1930. Kiedy w małym samolocie przeleciała z Anglii do Australii w ciągu 20 dni.

Dalsze aresztowania po zamachu na króla Ibn Sauda.

(—) Damaszek, 8 stycznia. Według wiadomości z Dżiddy, portowego miasta Saud-Arabii, dotychczas trwają dochodzenia w sprawie spisku agentów Secret Service na Ibn Sauda. Podjęto dalsze aresztowania. Szereg śladów doprowadza śledztwo na przypuszczenia, iż spiskowcy rekrutowali się z kół ambasady brytyjskiej.

Pomimo złej pogody dalsze naloty na Anglię.

Berlin, 8 stycznia. Naczelna komenda armii niemieckiej komunikuje:

W ramach zbrojnego wywiadu, mimo niekorzystnej pogody, zostały zaatakowane ważne ze względów wojennych obiekty w Anglii południowej i środkowej częściowo w locie zniszczony. Na pewnym lotnisku udało się ciężko uszkodzić pewną ilość samolotów bombowych na ziemi. Samoloty bojowe zaatakowały z niskiej wysokości bombami i bronią pokładową urządzenia kolejowe i uzyskały znaczne sukcesy trafień

w pewną fabrykę chemiczną i fabrykę kół. Kilka samolotów obrzucało Londyn w kierunku nalotów bombami. Zestrzelono przytym w płomieniach balony zaparowe.

Wczoraj wieczorem baterie dalekonośne wojska lądowego wzięły pod skuteczny ogień nieprzyjacielski okręt, który zbliżał się do wybrzeża francuskiego.

Nieprzyjaciel także i wczoraj nie dokonywał nalotów na teren Rzeczy.

Jeden samolot niemiecki nie powrócił z lotu na nieprzyjaciela.

Odpowiedź włoskiej rady ministrów pod adresem Anglii.

(—) Rzym, 8 stycznia. Na zakończenie posiedzenia poświęconego sprawom budżetowym, powzięła włoska rada ministrów pod przewodnictwem Mussoliniego przez akklamacje uchwałę następującej treści:

„Kończąc swe styczniowe posiedzenie rada ministrów zwraca się z pełnym podziwem do naczelnych dowódców i żołnierzy armii, marynarki i lotnictwa oraz milicji faszystowskiej, walczących na różnych odciśniętych frontach przeciw wojskom brytyjskiego imperium i jego sabellitów, przesyłając im pozdrowienia i stwierdzając uroczystość wobec dzieciennych zamierzeń i absurdalnych pogroźek, nadchodzących z tej lub tamtej strony oceanu, a mających na celu wzmocnić w siłę niezmierzoną wrogość Włoch dla osi oraz paktu trzech mocarstw, jak również nie mniej zdecydowaną wolę walki aż do ostatecznego zwycięstwa, które zapewni Włochom należne im miejsce w nowej Europie, a świat ułodzi od świętoszkowatej i łupieżczej plutokracji.

W końcu rada ministrów wyraża swe przekonanie, iż najszerze warstwy społeczne Włoch dorosły w całej pełni do ważkości wydarzeń i w tej wierze nadal trwać będą.

Po 25 dniach oporu Bardia padła.

Rzym, 8 stycznia. Włoski komunikat wojskowy z wtorku brzmi następująco: Główna kwatera armii włoskiej komunikuje:

Ostatnia stanowiska, które jeszcze w Bardii opierały się, zostały wzięte w dniu 5 stycznia. Wojska włoskie walczyły przez 25 dni z trudną do przewyższenia bohaterką odwagą i zadali nieprzyjacielowi ciężkie straty. Ciężkie są również straty włoskie w materjale, połączonych, rannych i zaginionych.

W ciągu nalotu na Tobruk dwa samoloty zostały stracone w płomieniach przez artylerię przeciwlotniczą marynarki.

Na froncie greckim Włosi przez skuteczny wypad ułomili się na ważnym stanowisku, gdzie wpadła im w ręce pozostawiona przez nieprzyjaciela broń automatyczna i amunicja.

W potyczce, zakończonej na korzyść Włochów.

Rejestracja na Łotwie.

Moskwa, 8 stycznia. W nowej republice sowieckiej na Łotwie wprowadzono ostatnio w zakresie prawnym sowieckie instytucje, które w pierwszym rzędzie odnosiły się do rejestrowania urodzin, zgonów i małżeństw. Na miejsce urzędów stanu cywilnego wprowadzono biura rejestracyjne, w których obywatele republiki muszą zgłaszać wszelkie zmiany rodzinne. Urodziny muszą być zgłaszane w ciągu miesiąca, zgony w ciągu 3 dni, przyczem uchybienie tym przepisom pociąga za sobą karę od 25—50 rubli. Jeżeli chodzi o małżeństwa, to dozwolone są one dla osób, mających co najmniej 18 lat. Żony mogą na żądanie zostać w dalszym ciągu nazwisko panieńskie, natomiast łączenie nazwisk obu małżonków jest niedozwolone. Przy rozwodach obowiązują następujące opłaty: przy pierwszym rozwodzie 50 rubli, przy drugim 150, przy trzecim i dalszych 300 rubli. Po rozwodzie może rozwiedziona żona zdecydować, jakie nazwisko będzie nadal nosić.

Oficerowie państw bałtyckich w Sowietach.

Moskwa, 8 stycznia. W poczet wysokich oficerów sowieckich zostało ostatnio zatwierdzonych dwudziestu oficerów b. armii litewskiej, łotewskiej i estońskiej. Rząd sowiecki planował na propozycję specjalnej komisji głównodowodzących armii litewskiej, estońskiej i łotewskiej, t. j. Witkowskiego, Jonsona i Klawinskiego, generałami porucznikami, pozbawionymi do armii sowieckiej 17 oficerów b. państw bałtyckich w randze generał-majorów. Prasa sowiecka zamieszcza na pierwszym miejscu te nowe nominacje, dając fotografie wszystkich oficerów b. armii państw bałtyckich, które zresztą zostały, jak wiadomo, również wcielone do armii sowieckiej. W Rydze stworzono ostatnio siedzibę nowego okręgu wojskowego, który otrzymał nazwę „bałtyckiego”.

Włochów, między patrolami wzięli Włosi jeńców. Nieprzyjacielskie samoloty zaatakowały jedno z włoskich stanowisk. Jeden samolot „Blenheim” został zestrzelony przez artylerię przeciwlotniczą.

Eskaadra myśliwska, znajdująca się na locie patrolowym, zestrzeliła podczas spotkania z nieprzyjacielskimi lotnikami trzy samoloty.

Inna z włoskich formacji, mimo niekorzystnych warunków atmosferycznych bombardowała ważne obiekty nieprzyjacielskie.

Wszystkie włoskie samoloty powróciły. W Afryce wschodniej nieprzyjacielskie elementy zmotoryzowane zostały zmuszone do ucieczki przez włoski ogień artylerii. Na pozostałych frontach działalność patrolowa i artylerii.

Włosi przeprowadzają przeciwnaloty

(—) Belgrad, 8 stycznia. Doniesienia, przynieszone przez dzienniki „Politika” i „Vreme” z włosko-albańskiego terenu wojny stwierdzają, że odnosi się wrażenie, iż Włosi przeciwnaloty przybierają coraz bardziej na liczebności i sile.

„Vreme” donosi z Gjevojelija, jugosłowiańskiej stacji granicznej na linii kolejowej Belgrad—Saloniki m. i., że front północny jest brzoński wyłącznie przez bersaljerów, których opór jest nieprawdopodobnie silny.

W przeciwnieństwie do opinii jaką wyraża Anglia, oświadcza grecki dziennikarz Sifmaris, iż niezależnie od batalionu Albańczyków, którzy na początku działań wojennych przeszli na stronę grecką, wybijają się w walkach oddziały albańskie, walczące po stronie włoskiej i którzy nie tylko dzielnie bronią miasta Teppelini, które dzięki batalionowi Albańczyków zostało uratowane przed szybkim zajęciem go przez Greków.

W działalności prześcigają się Albańczycy z oddziałami milicji faszystowskiej, które początkowo brały udział w akcji w górach Pindus, przyczem pewien batalion milicji faszystowskiej bieżał stanowiska, atakowanego w ciągu 8 dni przez nieprzyjacielską dywizję, do statniego żołnierza.

Sowiecki Komisarz dla obrony Kraju, marszałek Tynioszenko, ofiarował armii sowieckiej większą ilość chorągwi, które mają być przejściową nagrodą dla strzelców sowieckich za wyczyny na polu przygotowania bojowego.

Finlandja rozszerza swój eksport.

Helsinki, 8 stycznia. Po trzymiesięcznej nieobecności powrócił ostatnio do ojczyzny fiński delegacja handlowa, która udala się zagranicę celem zawarcia nowych umów handlowych.

Delegacja doszła z 9 państwami, a m. in. ze Szwajcarią, Włochami, Słowacją i wszystkimi państwami południowo-wschodnimi państwami bałkańskimi, do porozumienia celem wymiany towarów. Kierownik delegacji udzielił dziennikowi „Helsingin Sanomat” interwju, oświadczając, że zwłaszcza wyroby przemysłu drzewnego znalazły nowe rynki zbytu, a również zdolno zagwarantować import do Finlandji dla surowców, wyrobów przemysłowych i żywnościowych.

Transporty żywności z Ameryki połudn. w drodze do nieokupowanej części Francji.

(—) Buenos Aires, 8 stycznia. W poniedziałek opuścił port Buenos Aires sześć okrętów, udających się w kierunku portów nieokupowanej Francji.

Wiadomość ta potwierdza kół żeglarskie Argentyny. W tym wypadku chodzi o następujące okręty: „Mendoza” — 8.199 ton, „Avigny” — 9.589 ton, „Formosa” — 9.975 ton, „Carpansa” — 10.816 ton, „Natio-

Skreślenie podatków w Finlandji.

Helsinki, 8 stycznia. Rząd fiński przedłożył w parlamencie wniosek skreślenia wszystkich podatków majątkowych i dochodowych za lata 1939/40 dla osób prawnych lub fizycznych, które zamieszkiwały tereny odstąpione obecnie Sowietom.

Podwyżka pensji w Rumunji.

Bukareszt, 8 stycznia. Pensje wszystkich urzędników państwowych w Rumunji, którzy pobierają mniej niż 8.000 miesięcznie, zostały z ważnością od 1 stycznia 1941 wydatnie podwyższone.

Tak więc urzędnicy państwowi, których urząd wymaga ukończenia wyższych studiów, otrzymają pensję początkową 6.000 lei, ci zaś, którzy mają egzamin dojrzałości — pensję początkową 5.000 lei. Podwyżka pensyj niższego personelu służbowego waha się od 20 do 50 procent.

Przy nowym uregulowaniu tych spraw bierze się również pod uwagę stosunki rodzinne. Podwyżka pensji urzędniczych będzie kosztowała państwo rumuńskie ok. 3 miliardów lei rocznie.

Pozatem zajdzie również podwyżka emerytur cywilnych i wojskowych. Wszyscy, którzy pobierają emerytury poniżej 6.000 lei miesięcznie otrzymają podwyżkę 20 procent, podczas gdy podwyżka pensji dla wdów i sierót po ofiarach wojny najniższego stopnia wyniesie do 50 procent. Skutkiem podwyższenia emerytur skarb państwa będzie wypłacał o półtora miljarda lei rocznie więcej.

Rumuński plan agrarny.

(—) Bukareszt, 8 stycznia. Rumuńskie ministerstwo rolnictwa ukończyło opracowywanie programu rolniczego na okres wiosenny. Biorąc na wzgląd zmiany, wywołane odstąpieniem terytoriów i przeszkodami w produkcji rolniczej, postanowiło konieczne w tym względzie przedstawienia w strukturze gospodarki rolnej.

Ponieważ tereny pod uprawę kukurydzy uległy poważnemu zmniejszeniu, przeto na glebach jałowych uprawiać się będzie ziemniaki, zastępując je częściowo dotychczas konsumowaną kukurydzą. Obszary pod ziemniaki zwiększą się do 150.000 ha.

Ponadto powiększeniu ulegną obszary pod uprawę słonecznika do 320.000 ha, pod uprawę rabarbaru do 1000 ha, pod uprawę lnu i konopi po 100 tysięcy ha. Obszary, na których dotychczas uprawiano bawełnę, obejmowały 20.000 ha, w przyszłości zaś mają być rozszerzone do 60.000 ha, minimum zaś do 40.000 ha.

Rewizje w domach masonów w Rumunji.

Bukareszt, 8 stycznia. W ramach zakrojonych na szeroką skalę akcji rumuńskiej policji kryminalnej przeprowadzono w noc z wtorek w całej Rumunji rewizje w domach wszystkich masonów, przyczem skonfiskowano wszystkie masonskie dokumenty, pisma i przedmioty. Przeglądanie materiału trwa w dalszym ciągu.

Zmiana posła niemieckiego w Bukareszcie.

Bukareszt, 8 stycznia. Jak donosi „Orientul” dotychczasowy poseł niemiecki w Bukareszcie dr Wilhelm Fabricius powrócił w niedzielę do Berlina. Nowy poseł niemiecki von Killinger ma przybyć również w niedzielę do Bukaresztu.

Szary kolor we flocie tureckiej.

Sztambul, 8 stycznia. Władze morskie rozkazały, aby wszystkie okręty handlowe pomalowane zostały w kolorze szarym, który obowiązuje również we flocie wojennej.

Ograniczenia... papieru biurowego!

Sztambul, 8 stycznia. Turecki wydział wykonawczy, mający za zadanie ochronę gospodarki krajowej, wydał ostatnio rozporządzenie, ograniczające zużycie papieru w biurach o 40 procent. Jedynie ministerstwo dla obrony krajowej nie objęte jest tem rozporządzeniem.

Sprawy budżetowe U. S. A.

Waszyngton, 8 stycznia. Budżet na rok bieżący, który został ostatnio przedłożony do wglądu prezydentowi Rooseveltowi, wynosi — jak donoszą ze sfery zbliżonych do rządu — 17 miliardów. Budżet wojenny w roku 1918 przewyższał obecny o półtora miljarða. Wydatki państwowe na dobrobytę wynoszą w roku bieżącym 10 miliardów i przewyższają wydatki na tenże sam cel z roku ubiegłego o 5 miliardów.

la — 3.291 ton, oraz „Kajak” — 3.334 ton. Pieć z póród powyższych jest statkami francuskimi, natomiast „Kajak” płynie pod flagą francuską. Statki te posiadają na swych pokładach ładunki wszelkiego rodzaju żywności. Dotychczas niewyjaśnionem pozostaje pytanie, czy transport ten nie będzie zatrzymany przez brytyjskie okręty wojenne.

Zmiany w armji sowieckiej.

B. czerwony sztab. Od prawej: Budjenny, Woroszyłowa i Gamarnik.

Moskwa, w styczniu.

Od dłuższego już czasu dochodziły wiadomości o poważnych zmianach, jakie dokonywały się w armji sowieckiej. Częściowo były one wynikiem doświadczeń, poczynionych podczas wojny z Finlandją, częściowo jednak dowództwo rosyjskie wyciągnęło odpowiednie wnioski z obserwacji metod wojennych, stosowanych przez Niemcy w obecnej wojnie.

Dotychczasowe błędy zostały usunięte bezwzględnie, wyrzucono wszelkie ideologiczne przesady. W dziejach armji sowieckiej, od czasu zastąpienia Woroszyłowa przez marszałka Tymoszenkę, dokonała się

największa zmiana, jaka tylko była możliwa.

Wojnę z Finlandją rozpoczęła Rosja sowiecka jeszcze pod znakiem dualizmu w dowództwie. Obok dowódców wojskowych stali równouprawnieni kontrolerzy polityczni, których uprawnienia, po usunięciu w r. 1937 Tuchaczewskiego, były tak dalece rozbudowane, że każdy rozkaz kamentanta musiał być zatwierdzony przez komisarza, a na wyższych stopniach nawet przez kilkusobową radę wojenną.

„Polityczny zarząd czerwonej armji“, którego krąg zadań obejmował wszystkie dziedziny wojska, stanowił obok władz wojskowych, władzę zupełnie równorzędną. Ten podział autorytetu powodował stało trudności w zakresie kompetencji oraz ustawiczne tarca, a każdy, kto był świadkiem tego systemu, musiał być pewnym, że w poważnym wypadku system ten nie może się ostać.

Nie wie się dokładnie, w której fazie wojny, fińskiej, urzędystwiono usunięcie komisarzy. Przepis służbowy, który przyznawał komendantom nieograniczoną moc wydawania rozkazów, nie został opublikowany. Jest jednak pewnem, że w późniejszej fazie wojny komisarze nie mieli żadnych możliwości mieszania się do dowództwa. Komisarz, o ile został on zatrzymany w danym oddziale, nie był już kontrolorem, ale pewnego rodzaju oficerem oświatowym, który wspierał komendanta, „komendant jest pełnowładnym przełożonym i nikt nie ma prawa mieszać się do jego kompetencji“.

Jako wyraz tej nieograniczonej mocy rozkazodawczej pomyślane są

nowe określenia szarż,

które zostały wprowadzone przez najwyższy sowiet wkrótce po zakończeniu wojny fińskiej. To uregulowanie sprawy, które przyznaje wyższym oficerom od generała-majora wyższy tytuły, stosowane także i w innych krajach, sięga w swym rozwoju w epokę z przed czterech lat. Wówczas niżej i średni komendanci otrzymali już odpowiednie określenia szarż. Tak więc mianowano podporuczników, poruczników, kapitanów, majorów i pułkowników. Szarż podpułkownika została stworzona nieco później.

Przyznawanie nowych tytułów wojskowych nie zostało dokonane w ten sposób, że wszyscy komendanci brygad automatycznie zostali mianowani generałami-majorami, względnie wszyscy komendanci dywizji generałami-porucznikami. Dowództwo armji sowieckiej połączyło z prowadzeniem nowych stopni wojskowych także i inny plan. Stworzyło ono mianowicie

stały, etatowy stan oficerski,

który dotychczas nie istniał w czerwonej armji. Z tego powodu rząd sowiecki utworzył komisję pod przewodnictwem b. ko-

misarza ludowego marszałka Woroszyłowa, która przyznawała nowe tytuły. Współpracowali w tej akcji szefowie trzech części siły zbrojnej, odpowiedni komisarze i jeden przedstawiciel centrali partyjnej.

W dniu 5 czerwca rozpoczęto publikowanie dekretów, na mocy których generałowie otrzymali nowe tytuły. Zamieszczanie ponad tysiąca portretów nowomianowanych generałów w prasie zajęło dzień dni. Z wielkim zainteresowaniem ludność obserwowała twarze generałów i admirałów, przyczem w wielu wypadkach uderzała

młodość wielu wyższych dowódców.

W rzeczywistości stan wyższych dowódców rekrutuje się z młodych elementów, które ze średnich szarż, na podstawie swych talentów wojskowych, szybko posuwały się w górę.

Obok pięciu marszałków: Budjennego, Woroszyłowa, Tymoszenki, Kulika i Szapoznikowa, z trzech generałów armji, którzy należą do najwyższych oficerów, jedynie tylko Cyryl Afanasowicz Mereszkow jest bardziej znany, gdyż jemu, jako szefowi leningradzkiego okręgu wojskowego, przypadła ważna rola w czasie wojny fińskiej. Kierował on operacjami na półwyspie Karelskim, które zakończyły się zdobyciem linii Mannerheima. Stoi on obecnie na czele sowiecko-rosyjskiego sztabu generalnego.

Zarówno on, jak i drugi generał armji Jęry Konstantynowicz Szukow, następcą

marszałka Tymoszenki na stanowisku dowódcy okręgu wojskowego w Kijowie, zawdzięczają swoją karierę ostatnim sukcesom wojskowym.

Trzecim generałem armji jest Iwan Władymirowicz Tjulenew, weteran wojny domowej, dawny marynarz, który w decydujących dniach rewolucji październikowej dowodził dywizją kawalerji w sowiecie petersburskim. Należał on do legendarnej pierwszej dywizji Budjennego. Po sześciu latach kariery postępował on w cieniu Budjennego, kończąc ją na stanowisku inspektora kawalerji. Ze względu na jego reprezentacyjny wygląd delegował rząd rosyjski gen. Tjulenewa w kwietniu 1939 r. na zaślubiny irańskiej pary następców tronu do Teheranu.

Szarż generała-pułkownika nosi śladem osobistości, z których większość jest znana opinii publicznej, jako doświadczeni dowódcy. Z armji Budjennego pochodzi również generał-pułkownik Apanasienko. Generał-pułkownik Gorodowikow dowodził podczas wojny domowej przed dwudziestu laty drugą armją kawalerji. Zastępca komisarza ludowego dla spraw obrony Loktinow, który również otrzymał tytuł generała-pułkownika, uchodzi za znawcę lotnictwa. Kierował on niem do niedawna. Także i generał Stern, który dowodzi na Dalekim Wschodzie, jako następcą marszałka Blücher'a dwoma armjami, należy do siedmiu generałów-pułkowników czerwonej armji. Pozostali trzej uchodzą za wybitnych fachowców, a mianowicie generał-

Parada sowieckiej armji na Czerwonym Placu.

Kongres USA zatwierdził ponowny wybór Roosevelta.

Waszyngton, 8 stycznia. Kongres Stanów Zjednoczonych zatwierdził oficjalnie ponowny wybór Roosevelta na prezydenta oraz wybór Wallace'a na wiceprezydenta Stanów.

Roosevelt i Wallace otrzymali po 449 głosów elektorów, Willkie i Mc. Nary — kandydaci partji republikańskiej — po 82 głosów.

Winant ambasadorem U. S. A. w Londynie.

Sztokholm, 8 stycznia. Ambasadorem amerykańskim w Londynie został ostatecznie zamianowany, według doniesienia skandynawskiego biura telegraficznego z Waszyngtonu, dawny dyrektor międzynarodowego biura pracy w Genewie John Winant.

Obecna podróż wysłannika Roosevelta Hopkinsa do Londynu, zdaniem doniesienia Reutersa z Nowego Jorku, ma na celu jedynie zebranie informacji w Londynie.

Arcybiskup z Canterbury i ministerstwo wojny.

Sztokholm, 8 stycznia. Ostatnio doszło między arcybiskupem z Canterbury a angielskim ministerstwem wojny do nieporozumień na temat użycia dzwonów kościelnych.

Zgodnie z oświadczeniem premiera Churchilla dzwony mają być użyte jedynie na wypadek niemieckiej inwazji, natomiast arcybiskup był innego zdania, to też doszło między nim a ministerstwem do dłuższej wymiany listów, przyczem „Sunday Dispatch“ ostro atakuje arcybiskupa i pisze, że „nie nie dołża lepiej zorganizować siły obronnej kraju, jak odgłos dzwonów kościelnych. Gdybyśmy zadość uczynili żądaniom arcybiskupa, dawałobyśmy Hitlerowi co tydzień możliwość wykluczenia takiego ostrzeżenia. Nie możemy pozwolić sobie na zadośćuczynienie uczuciom, które są w czasach wojennych luksusem. Jeżeli

nie zorganizujemy wszystkich naszych sił przeciwko nieprzyjacielowi, to sam arcybiskup z Canterbury nie będzie mógł nam pomóc“.

Bomba trafiła w radio londyńskie.

Sztokholm, 8 stycznia. Według urzędowego doniesienia z Londynu, centralny budynek administracyjny i nadawczy angielskiego radia został dwukrotnie trafiony bombami. Pierwsza bomba wybuchła bezpośrednio po rozpoczęciu nadawania informacji, lecz poważniejsze uszkodzenia spowodowała w budynku dopiero druga bomba.

O zniszczonej bombami i pożarami części City pisze londyński korespondent sztokholmskiego „Aftonbladet“, że panuje tam cisza cmentarna. Gruzy, dym i cisza w interesach. Według zapatrywania rządu, dąłoby się uniknąć nieszczęścia w tych rozmiarach, gdyby kupcy z City zapewnili ochronę budynków przez strażników także i w nocy. Dopiero jednak obecnie zarządzone obowiązki dozoru. Dziesiątki tysięcy ludzi zostało bez pracy. Wielkie firmy, które i tak były ciężko dotknięte przez wojnę, zniknęło teraz kompletnie.

Czy wzrost obiegu banknotów francuskich?

Vichy, 8 stycznia. Zgodnie z rozporządzeniem rządu francuskiego, który chce uniknąć wzrostu obiegu banknotów, muszą wszystkie wpłaty powyżej 3000 franków być uskuteczniane przy pomocy

pułkownik wojsk zmotoryzowanych Pawłow i dwaj generałowie artylerji Woronow i Grendal.

Generałów-poruczników jest 116,

jeśli wymieni się czterech, którzy należą do stanu marynarki wojennej. Ośmiu generałów zalicza się do artylerji, trzynastu do lotnictwa, w tem dowódcy sił lotniczych Swedkiewicz. Dalej mamy dwóch generałów poruczników czołgów, dwóch generałów-poruczników wojsk łączności, dwóch wojsk inżynieryjnych, jednego wojsk technicznych i jednego służby intendenckiej.

Podanie do wiadomości listy generałów-majorów i opublikowanie ich portretów zajęło prasie pełny tydzień.

Liczba generałów-majorów wynosi 822.

Najwyższe dowództwo sowiecko-rosyjskiej marynarki wojennej obejmuje o wiele skromniejszy krąg ludzi. Komisarz ludowy Kuźniecowa, jego zastępca Issakow i szef sztabu floty Haller zostali zamianowani admirałami.

Komisarz ludowy Mikołaj Gerasimowicz Kuźniecowa, który, mając 38 lat, doszedł do szczytu ewej kariery życiowej, jest charakterystycznym przykładem zdumiewających karier, która może być zaobserwowana w ostatnich latach.

Obok trzech admirałów jest w kierownictwie marynarki ośmiu wice-admirałów, w tem dowódcy poszczególnych flot i flotylli. Liczba kontradmirałów wynosi 63, w tem 17 kontradmirałów inżynieryj.

*

Jak więc widzimy w ciągu 23 lat dokonała się w armji sowieckiej olbrzymia zmiana. Pamiętamy, że rewolucja październikowa rozpoczęła się od usuwania szarż wojskowych. Oficerom odbierano emblematy ich władzy, przyczem wielu wyższych wojskowych zostało pociągniętych pod sąd. Potem jednak okazało się, że w każdym zawodzie konieczni są fachowcy, a w ciągu wieków wiedza wojskowa urosła do znaczenia jednej z najważniejszych w świecie. Nie więc dziwnego, że reżim komunistyczny w Moskwie, wysuwający na pierwszy plan fachowe wykształcenie społeczeństwa nie mógł obojętnie przejść obok zagadnień natury wojskowej. Usunięto dawnych carskich oficerów, którzy stanowili niebezpieczeństwo dla nowego państwa robotniczo-włóściarskiego, ale postarano się na ich miejsce wprowadzić nowych oficerów, wyszkolonych nie tylko pod względem politycznym, ale także posiadających wiedzę wojskową w odpowiednim stopniu. Zewnętrznym wyrazem tego zapatrywania stało się przywrócenie tytułatury wojskowej, stosowanej na całym świecie i we wszystkich państwach, niezależnie od systemu politycznego.

Ważniejszą jednak rzeczą, poza tem zewnętrzne unormowaniem stopni wojskowych w armji sowieckiej jest zaprowadzenie surowszej dyscypliny w armji, co pozostaje w ścisłym związku z likwidacją komisarzy w oddziałach wojskowych. Także i Rosja sowiecka doszła do przekonania, że żołnierzy nie wolno politykować, jeśli ma dobrze spełniać swoje obowiązki żołnierza.

czeków. Jedyni rolnicy przy zakupnie bydła lub też innych produktów rolnych mogą płacić gotówką. Wydano równocześnie rozporządzenie, przewidujące odpowiednie kary dla osób, wystawiających czeki bez pokrycia. Kary ten wynoszą, od 1000—10.000 franków, oraz przewidują więzienie do 5 lat, oraz zakaz pobytu w kraju do 10 lat.

Sylwetki współczesne:

Sir Andrew Cunningham

Przez mianowanie admirała Cunninghama lordem komisarzem, powołano tego znanego w flocie angielskiej oficera na bardzo odpowiedzialne stanowisko, to też przytoczymy kilka szczegółów z jego życia.

Andrew Browne Cunningham urodził się w roku 1883, w roku zaś 1898 wstąpił do marynarki. Podczas wojny światowej był porucznikiem, następnie zaś objął dowództwo torpedowca „Scorpion“ i odznaczył się w bitwie w okolicy Dardanel. Podczas pertraktacji o zawieszenie broni, został Cunningham mianowany przewodniczącym podkomisji wchodzącej w skład ogólnej komisji morskiej państw aljanskich.

W roku 1932 zostaje sir Andrew komendantem koszar marynarki w Chatham, oraz adjutantem królewskim. W roku następnym zostaje on mianowany kontradmirałem oraz dowódcą floty torpedowców na morzu Śródziemnym. W roku 1937 zostaje on wiceadmirałem i dowodzi prześlciową eskadrą ciężkich krążowników na morzu Śródziemnym, następnie przechodzi on do admiralacji jako oficer łącznikowy do sztabu. Wkońcu zostaje on w styczniu 1939 roku mianowany admirałem i dowódcą floty śródziemnomorskiej.

Przerwa komunikacji kablowej między Hongkongiem i Manilla.

(=) **Nowy Jork**, 8 stycznia. „Associated Press” donosi o podanej przez Australijską Chinę Telegram Company wiadomości o przerwie w komunikacji kablowej między Hongkongiem i Manilla.

Kabel został prawdopodobnie przerwany w pobliżu Wysp Filipińskich. Dotychczas nie ustalono przyczyny przerwy.

Główna bukarzeńska orkiestra w Dreźnie.

(S) **Drezno**, 8 stycznia. W swym towarzyszącym koncertom po Niemczech bawiła filharmoniczna orkiestra bukarzeńska w Wiedniu i Pradze, a ostatnio gościła w Dreźnie, gdzie dała się poznać publiczności. Popisy artystyczne tego świetnego zespołu koncertowego cieszyły się wielkimi powodzeniami i były nagrodzone brawami i oklaskami audytorium.

Kapelmistrz, generalny dyrektor Georges Georgescu, znany jest od dawna w Niemczech jako mistrz paleczki dyrygentkiej. Ostatni koncert, odegrany przez zespół filharmonii bukarzeńskiej w Dreźnie, pozwolił publiczności zapoznać się z kulturą muzyczną zaprzyjaźnionej z Niemcami Rumunii, a również z autorami muzyki rumuńskiej w osobach Dino Lipatti, Paulo Constantinescu, Sabib Dagoi i Georges Ebescu. W wstępie zespół odegrał utwór Jana Strassera „Don Juan”, kończąc koncert również utworem niemieckiego kompozytora, mianowicie przygrywką do „Meistersinger” Wagnera.

Delegaci Czerwonego Krzyża w Berlinie.

Genewa, 8 stycznia. Międzynarodowy Czerwony Krzyż w Genewie podaje do wiadomości komunikat, w którym donosi, że na zaproszenie prezydium niemieckiego Czerwonego Krzyża udało się dwójce reprezentantów międzynarodowego komitetu Czerwonego Krzyża, a mianowicie panna Lucja Odler oraz p. Martin Bodmer do Berlina, celem omówienia zasadniczych zagadnień odnośnie opieki nad Jeńcami. Reprezentanci międzynarodowego Czerwonego Krzyża zaznajomili się z urzędzeniami Czerwonego Krzyża w Niemczech, które pokazał im prezes tej organizacji dr. Graubner. Delegaci rozmawiali o szeregu spraw, do których niemieckiego porozumienia co

z Brukseli.

Bruksela, 8 stycznia. W ramach wielkiego programu belgijskiego stworzenia możliwości pracy rozpoczęto obecnie budowę bezpośredniej autostrady z Brukseli do wybrzeża. Odległość linii kolejowej z Brukseli do Ostendy wynosi 120 km. Po ciąg pospiesznej przebywa tę drogę w czasie 57 minut.

RATUNEK NOWELA

Dochodzili do szczytu. Z za białej kopuły śnieżnej odsłaniał się coraz rozleglejszy widok. Najpierw widzieli przed sobą tylko stromość białą, zimowe niebo, po którym gdzieś daleko błękitnie się błyszczyły, pływające obłoczki. Potem wyłonił się horyzont, nakreślony ciemną linią skalistego łańcucha, wreszcie całe morze olśniewające białych szczytów, przerywane ciemnymi grzędami skał.

Stanęli na szczycie zmęczeni długim, forsownym podchodem, radośni, że pokonali trudne zbocze. Wyszli z mroźnego północnego stoku na pełne słońce bezwietrznego południa. Zdjęli narty i plecaki, rozprostowując ramiona.

Marek układał narty na skrzyżowanych kijach, robiąc wygodne „łożaki”. Położył się na deskach, twarzą do słońca i odpoczął przed zjazdem w doliny.

Gdy Marta układała się, podsuwając zwinięty sweter pod głowę. Marek pochylił się nad nią, ujął jej twarz w dłonie i delikatnie całował przysmiałe oczy i rozchylone usta.

Oddawała mu lekkie pocałunki. Poglądał jej złote włosy i leżąc już na swoich deskach, trzymał w dłoni jej rączkę.

Przez zamknięte powieki widział płomienność słońca, a cisza i spokój marcowego południa sprawiły, że zdawało mu się, że dziwnie lekki i beztęlesny, został uniesiony niewidzialną siłą i zawieszony w przestrzeni.

* * *

Jak lekko mkną narty przez śnieżny stok! Niby skrzydlate ptaki spadali kulistymi krótkimi kłębami i niżej. Przemknęli przez brzochoyaty garb przyszczytów i zatrzymali się nad mroźnym kotłem, wypełnionym błękitnym cieniem. Na prawo, na krawędzi kotła, buziało słońce nad czarnymi nawisami grani.

— Musimy szybko minąć kocioł, by nie podciąć śnieżnej deski — mówił Marek. — Pojaję pierwszy, jedź za mną w kilkaset metrów.

Ruszył śnieżnym trawosem, znacząc wa-

Mordowały zamach stanu w Guatemali.

Guatemala, 8 stycznia. Niedawno temu odkryła policja Guatemali rozgałęziony spisek, mający na celu obalenie obecnego prezydenta republiki generała Jorge Ubico.

Zamach stanu miał mieć miejsce w Wile, Spiskowcy, którzy już od listopada ub. roku pozostawali pod inwigilacją władz bezpieczeństwa, zostali zaareztowani, zanim zdążyli wykonać swój plan. Jak do-

tychczas stwierdzono, nie grali ci spiskowcy w życiu Guatemali większej roli i nie wiadomo czy posiadają większą ilość zwolenników. Zamach stanu, który miał polegać przede wszystkim na opanowaniu fortu Matamoros, a następnie na zdobyciu pałacu prezydenta, nie mógł liczyć na powodzenie, gdyż spiskowcy nie spotkali się w armii guatemalańskiej z poparciem.

W 700-lecie najazdu tatarskiego.

Kraków, 8 stycznia.

Uważa plemię azjatyckie do Europy nie była rzadkością w dawnych latach. Jeżeli więc wielu ludzi epogląda z obawą ku Dalekiemu Wschodowi, to trzeba przyznać, że obawy te są poniekąd słuszne i uzasadnione. Dziś jeszcze Azja nie zagraża bezpośrednio Europie, ale jutro, pojutrze, czy w niedalekiej przyszłości zagrożenie to może stać się aktualnym. Któż bowiem potrafi zgadnąć, jakimi drogami pójdzie rozwój chociażby Chin — tego smoka, którego ludność liczy 1/4 część ludności całej ziemi.

Azja, ten największy z kontynentów, nigdy nie była w stanie wyżywić olbrzymich mas ludzi, zamieszkujących ją. Wpółnocnie setki, tysiące i setki tysięcy jej mieszkańców gnieć co dzień głodem. Aż dziw się trzeba, że taki stan utrzymuje się w ciągu całych długich dzieł lat i że brakuje nawet tej drobności garstki ryżu, od której zależy życie człowieka.

Tak przedstawiają się sprawy obecnie. Dawniej natomiast liczne plemiona opuszczały Azję i ruszały na zachód, by szukać nowych lepszych siedzib. Sławną pochód Hunów naprzykład (IV wiek) spowodował wielką wędrówkę ludów. I w ciągu długich wieków była Europa zagrożona przez najróżnorodniejsze plemiona i narody azjatyckie. Przeciwno takim Turkom kołizowało się rycerstwo całej Europy i miały wieki, zanim niebezpieczeństwo ich zostało zażegnane.

Powyższe refleksje rodzą się u nas z związku z pierwszym napadem Tatarów na Polskę, którego 700-na rocznica miją prawie w bieżącym roku. Władca Mongołów Dżingischan Temudżin pragnął zjednoczyć wszystkie ludy mongolskie od Chin do Węgier. Tatarzy stanowili jedną część tego uniwersalnego państwa. Pierwszą ofiarą dzikiego i krwawego najeźdźcy padła Ruś, ponosząc w bitwie nad rzeką Kalką (1223 roku) druzgocinę klęskę.

Od bitwy nad Kalką groźba najazdu tatarskiego zawiła bezpośrednio i nad Polskę. W imię rzeczy już w kilkanaście lat później, tu w 1241 roku zjawili się Tatarzy na ziemiach polskich. Mimo, że był to jeden tylko oddział, bo inne ruszyły na Węgry, południowe ziemie Polski znacznie ucierpiały, a z licznych miast i osiedli ludzkich pozostały li zgłuszczki i gruz. Dając drogę przez Sandomierz, Kraków i Śląsk i ten oddział miał zamiar wkroczyć na Węgry. Po licznych walkach pod Chmielnikiem, Opolem, Raciborzem, doszło do roz-

strzygającej bitwy pod Legnicą. Na czele rycerstwa polskiego stanął ks. Henryk II Pobożny. Nadeszły i posiłki z zagranicy. Przybyli m. in. rycerze zakonów Joannitów, Templarzy i Krzyżaków. Mimo wszystko nie zdołano sprostać Tatarom. Wojska polskie poniosły klęskę, sam książę Henryk zginął.

Dwukrotnie jeszcze napadali Tatarzy na Polskę, a to 1259 r. i 1287 r., a w późniejszych latach Polska walczyła z nimi niejednokrotnie. Wojska chrześcijańskie przez długi okres czasu ulegały Tatarom z powodu ich liczebnej przewagi i nowej a nieznanej w Europie taktyki wojennej. W bitwach bowiem, jakie staczało ówczesne rycerstwo europejskie, decydowała osobista dzielność, a nie było właściwie mowy o sztuce kierowania armią. Wodzowie tatarscy natomiast byli już podówczas znakomitymi strategami, a rozporządzając olbrzymią masą ludzką, łamali opór przeciwnika, zwłaszcza, że Tatarzy posługiwali się luką i to ze znacznej odległości.

Czasz zmieniali się. Tatarzy, podobnie jak i szereg innych hord mongolskich, ulegli rozbięciu i przestali być groźnym. Europa nauczyła się walczyć ze Wschodem i zwyciężać go. A jednak ten Wschód ciągle jeszcze góruje nad Europą swą liczebnością i może znów kiedyś rozpocząć swe pochody zdobywcze. (K)

Z DNIA.

Karnawałowe przyjęcie.

Kraków, w styczniu.

Tak to już bywa, że nawet pogrzyb co poważniejszego obywatela nie może się obejść bez stypy, która pod koniec przechodzi w niektórych wypadkach w dość wesolą zabawę. Nie więc dziwnego, że nawet w czasie wojny „wypada” od czasu do czasu urządzić małe przyjęcie dla bliźszego koła krewnych i znajomych. Mówi się w takich wypadkach: „Byliśmy tyle razy na niedźnych herbatkach u X-ów, to trzeba im raz przynajmniej dać się porządnie najść”.

Organizacja takiego „przyjęcia” w dobie wojny nie jest tak łatwa. Ale w każdej sytuacji dobrzy ludzie znajdą sobie pomysły, które ułatwiają to zadanie a przytem, co ważniejsze, nie powodują tak zwanej obrazy.

Znakomitym sposobem jest np. zapraszanie znajomych bez podawania swojego

adresu. Zapraszać należy kilka razy i możliwie najserdeczniej, dyskretnie przytem trzeba omijać sprawę adresu, udając, że ten jest zapraszanemu doskonale znany. Oczywiście pomysł ten można zastosować w odniesieniu np. do kolegów biurowych wzgl. do znajomych z kawiarni. Goście, którzy niestety znają już nasz adres, na taki kawał nabrąć się nie dadzą i przyjdą, rujnując nas na dłuższy okres czasu.

Na takich jest inny system. Zaprasza się ich mianowicie na poniedziałek a przyjęcie urządzić się w niedzielę. Kiedy goście przyjdą, zنعني zapowiedzią pieczonej gęsi i smakowitych ciast, wyraża się wielkie zdziwienie, że mogła zająć tak przykra pomyłka w terminie, poczem podejmuje się ich, o ile nie zorientują się o co chodzi i nie odejdą, herbatkami i kanapkami, sporządzonymi z resztek chleba, posmarowanymi imitacją marmolady. Łatwo można wtedy znaleźć wytłumaczenie, mówiąc: „nie macie państwo pojęcia jacy wczoraj goście byli żarliwi. Zjedli wszystko, tak, że nie będziemy chyba z miesiąc mieli nic porządnego do jedzenia”.

Można także znaleźć i inne wyjście. Mianowicie zaprasza się znajomych z podaniem adresu i właściwego dnia, ale równocześnie jednemu z krewnych, bardzo zaufanemu, porucza się rolę dygnitarza. Dygnitarz ten siedzi na głównym miejscu i odsyła wszystkie potrawy do kuchni niekniętej, mówiąc, że nie jest głodny i t. p. Pozostali goście oczywiście pod wpływem perswazji dygnitarza także nie wezmą nic do st i w ten sposób mamy uratowane zapasy na kilka dni. System ten jest jednak bardzo ryzykowny i nie należy wystawiać rzekomego dygnitarza na zbyt wielkie pokusy, gdyż ten odrzucawszy zaproszenie do ziemniaków z kapustą, może „nie wytrzymać” przy pieczonej kaczce, a wtedy, ruina gotowa.

Jak więc widzimy letnie wiele pomysłów dla zaradzenia sobie w ciężkich czasach. Powyżej podane sposoby nie wyczerpują oczywiście całości problemu, ale nie należy wątpić, że pomysłowość ludzka także i w tym zakresie wykaże się dalszym postępem.

KRONIKA

Węgiel brunatny na terenie gminy Sobków.

(Zet) **Jędrzejów**, 8 stycznia. We wsi Chomentów, gminy Sobków w powiecie Jędrzejowskim, natrafiono na pewnej głębokości na węgiel brunatny.

Jak się dowiadujemy, prawo eksploatacji węgla otrzymał jeden z wysiedlonych. Oczywiście węgiel ten jest miękki i nie do równowagi węglowi kamiennemu z kopaliń zagłębiowskich, lecz z powodu braku tego ostatniego, węgiel brunatny może liczyć na duży zbył.

STAN WODY NA WISLE wynosił w dn. 8 stycznia w Krakowie minus 222, w Zawichocie minus 331.

we uderzenia łopaty wśród śmiertelnej ciszy...

— Blżej!... blżej!...
Kopia! Szukają go! Są już niedaleko... Wyciągną na powierzchnię, na słońce, lub pod niebo migotliwe gwiazdami.

Stukot łopat miarowy i zgrzytliwy powtarza się tak długo... Kiedy wreszcie dojdą do niego?

Co to!... Uderzenia coraz cichsze!...
Minięto go!... Minięto! Nie znalezione! Nie trafili na niego, ci tam, kopający na górze... głupcy!

Uderzenia cichną... cichną...
Już był o krok od życia... Czuł oddech wolnej przestrzeni i teraz znów zapada w śmierć...

Plakał, modlił się i kłął na przemianę. Kłął tych, co opuścili go, minęli niebaczenie...
— Głupcy!...
— Głupcy!...
— Mordercy!...

Zmęczony płaczem i rozpaczą, zapadł w sen...

Obudził go zupełnie bliskie uderzenia łopat, czy kilofów. Równe, mocne, zbliżały się prosto ku niemu. Teraz go już nie miną...

Leżał bez ruchu, bez czucia w zlodowaciałych rękach i nogach... modlił się.
— Kopcie prędzej!... Grzebiecie prędzej!... Ludzie! Wybawcy!! Anieli!!

* * *

— Panie kierowniku, nie nie znajdziemy — mówił jeden z kopających — gdzieś go widać zamieszło pod jakimś malinakiem i znaleźć go nijk nie można. Skopalismy cały kocioł i przegrzebaliśmy i nie nie znaleźliśmy, prócz kija i czapki. Mróz bierze coraz większy i ludzie odmrażają sobie ręce i twarze.

— Tak, nie ma rady — zgodził się przemierzający kierownik ekspedycji — trzeba przetrwać na dziś szukanie... Zresztą on już pewnie nie żyje...

Przerwali więc kopanie, zebrali narzędzia i przy migotliwym świetle pochodni schodzili w doliny.

Dwu prowadziło Martę. Plakała i zaklinała, by nie odstępowała od pracy, bo on tam żyje, on tam na nią czeka... Nie chciała odejść, więc ją odprowadzili siłą. — Mogłaby zamarznąć w taką bezlitosną noc...

A. Buttl.

złutki ślad. Dejeżdżał do połowy kotła i

Marta już miała pójść w jego ślady, gdy mimowolnie spojrzęła na groźną grani.

— Marek! Lawina! Uciekaj! — krzyknęła, a serce jej skurczyło się w śmiertelnym przerażeniu.

Narciarz spojrzął w prawo i zobaczył śnieżną deskę, sunącą wprost na niego. Mknęła z zawrotną szybkością, pedząc przed sobą chmurę białego pyłu, za nią toczyły się bryły zerwanych nawisów.

Odbił się od trawersu gwałtownym obskokiem i poczał uciekać, szusem wdół ku przeciwniejszemu ścianie kotła.

Odbicie kijów starał się zwiększyć szybkość, by uciec śmiertelnej pogoni. Lecz już pierwsze bryły śniegu dogoniły go i miały go w swoich szponach.

Gdy go dosięgła chmura białego pyłu, tamująca oddech i zalepiająca oczy, schylił się by odciąć narty: bez desek może zdoła wypłynąć na śnieżnej fali. Lecz w tej chwili wielki, zlodowaciały blok nawisu podciął mu nogi. Marek upadł krzyjąc twarzą rękami. Czuł jak lawina zrywa mu z głowy ozapkę, wyrzyna kijki. Jeszcze przez chwilę walczył z białym, pedzącym chaosem i stracił przytomność, rozciągając się w wielkiej, przylatującej ciszy.

* * *

— W tem więc miejscu widziała go pani ostatni raz? — pytał Martę kierownik ekspedycji ratunkowej.

Odpowiadała głosem przerywanym łkaniem:

— Tak, tu ostatni raz go zobaczyłam, jak schylił się, prawdopodobnie, żeby odciąć narty. Sznosował stamtąd, gdzie teraz leży ten wielki blok śnieżny.

Lawina zeszła na lewo wdół. Widać jej czoło oparte o przeciwny stok kotła.

Ludzie rozdzielili się na grupki i zaczęli systematycznie i ciężką pracę. Kopano wąskie, równoległe rowy głębokie, aż do dna lawiny, a potem poprzeczne rowy, dzieląc w ten sposób zbocze na równe kwadraty. Każdy kwadrat sądowno krok za krokiem długimi drutami. Już mrok zapadał, gdy jeden z pracujących zawołał:

— Tu coś jest. Coś wykopałem.

Rzucili się wszyscy ku niemu i gwałtownie rozrzucono śnieg. Natrafili na kij z rękawicą. Kilka metrów dalej wgniecioną aż do dna lawiny, leżała czapka.

Marta gorączkowo odgartywała śnieg rękami:

— Tu on musi być... Tu on musi być... — powtarzała żarliwie.

Lecz go tam nie znalaziono, ani w następnym kwadracie okopanym rowami. Zapalono pochodnię i przy czerwonych blaskach dalej szukano zaszywanego człowieka.

* * *

Marek ocknął się. Ciężki ucisk gniótł mu piersi i mroźnymi okowami obejmował ciało. Starał się poruszyć... Nie mógł. Powolnymi ruchami rąk odchylił nieco od twarzy dłoń. Ciepło oddechu wytopiło w śniegowym pancerzu małe, ociekające wodą wgłębienie.

Nie mogąc się poruszyć, kurezył tylko nieświe. Nic go nie bolało, więc nie ma złamanych nóg ani żeber, tylko ten ucisk szalony utrdunia oddychanie i ten przejmujący ziać.

I bezsilność...

Leży cały i żywy pod pokrywą śnieżną i nawet nie wie jak grubym całunem przykrywa go śnieg. Może tylko kilkadziesiąt centymetrów, a może metry całe dzieli go od powierzchni... od życia!

Marta napewno sprowadzi ekspedycję i będa z nim kopali. Tylko czy go znajda? Czy na niezmiernym śnieżnym polu natrafia na niego, na przywalonego ogromną ilością śniegu człowieka?

Zaczął krzyczeć. Może go usłyszą. Lecz po pierwszym okrzyku zamilkł. Głos wpadł jak w watę i ginał tuż przy samych ustach.

Wciąż nie może zrobić tylko leżeć i czekać. I nie zasnąć, bo sen w śniegu, to śmierć.

Żeby odpędzić nieznosną sennosć, zaczął myśleć o różnych swolach ważnych sprawach. O ważnych sprawach... ważnych tam, na powierzchni, tu jedyną rzeczą wartą myśli, było życie... W jaki sposób je uratować!...

Jak odzyskać życie?

Nie nie może zrobić, tylko czekać i czuć, jak nogi zamieniają się w bryły lodu... powoli... powoli... od stóp wyżej ku kolanom

Już i dłonie skostniały i nie może wykonywać palcami drobnych ruchów, na jakie mu pozwala śniegowy pancerz.

Coś z prawej strony zazgrzytało! Miaro-

CIEKAWOSTKI.

Mikroskopijne popisy, które żyła w odzie, odznaczają się cudowną wprost zdolnością do odradzania się. Najdrobniejsze nawet odcinki polipa mogą wytworzyć nowy kompletny ustroj. Przeprowadzone próby wykazały, że nawet 1/200 część ciała polipa jest zdolna do wytworzenia nowego całego organizmu.

Rene Deltgen   Lena Norman
Harald Paulsen

Hanisch, Uniformy, — Kraków
Hauptstrasse 12. 23k

wych i interesach tylko w biurze, a poza
niem interesowało go wszystko, co stano-
wiło w danej chwili jego otoczenie. Czyż
przyszło mu kiedyś na myśl, jak umie-
rają kwiaty? A przecież każdej jesieni
przechodził przez park, który lubił. Nie
zadawał sobie nigdy pytania, dlaczego go
lubili? Przechodził zawsze szybko, nie za-
stanawiając się nad tem, czy jest piękny,
czy ma szatę wiosenną, czy już jesienną
i czy zachodzi między temi obrazami ja-
kaś zasadnicza różnica. Przyzwyczaił się
do chodzenia parkiem, gdyż nie lubił
zmiany drogi, bał się trudu myślenia
o tem, co się dzieje na zewnątrz niego.
Mata jakgdyby rozkrzyżowała jego poje-
dynczą drogę na cały szereg innych,
z których każda była niezmiernie ku-
sząca i obiecująca, ciekawa i nieodkryta.

~~4Ging daisy not found.~~

**POGOTOWIE
ELEKTRYCZNE**
ul. Jana 13.
46718

FLORJAŃSKA
55
pizze podania
prośby, wykonan
nie wszelkie tłu
maczenia: Terlec
ka-Terlecki, tele
fon 180-25. Firma
hrześcijańska.

**FOTOGRAF
MICHNOWSKI
DŁUGA 17** 90

PLISOWANIE
rendel, mazurek —
obciążanie guzików,
hafty białe kolorowe, wykonyuje Szarek, Florjanska 3. 204

Wykłady wieczorne, popołudniowe i poranne

MASZYNKI
do mięsa napra
wia gwaranto
wanie Salifierni
Myszkowski, —
DIETLA 46. Uży
wane — dobre
sprzedaje. 46933

NIEMIECKIE
tłumaczenia, —
wszelkie pisma
Westring 59 (Du
niemieckie)

DZIERŻAWY
garderoby Int.
ciosku tytoniowa
o poszukuje fa-
chowców z gotów.
ką. Zgłoszenia
donieć Krakowa.
ki, Kraków, „N
87”. 487

techniczny i spe-
cjalny dla Prze-
mysłu Przetwór-
czo-Spożywczego,
kody kaustyczne,
raz inne chemi-

...ze poleca po ce-
nach konkuren-
cyjnych hurtow-
nych:
...J A B O N E
arnów, Tertil 39

WATROBA

**INSTYTUT
WITAMINOWY**

Dietetyczne
odżywianie w
schorzeniach
wątroby, ne-
rek, żołądka,
jelit, w niedo-

złóśliwej oty-
łości, choro-
bach kobie-
cych. Łazienki
czyenne, Poko-
je zamawiać
listownie.
4853k

wem mogą
awiać za
h agencji:

leskiego 6.
włcza 32.

łowska) 46.

przywimują

n dopłat!
taryfa cennika

krakowski
iesiecznej.

Wydawnictwo „Goniec Krakowski” Kraków, Wisłopolie 1. — Telefon 206-11.

Tańszy jest „Goniec Krakowski” w prenum. miesięcznej.